herpy

PILGIFTFROSKER

Rio Santiago Poison Frog

Excidobates captivus

Excidobates captivus er en svært liten, dagaktiv pilgiftfrosk på 12-17 mm fra grenseområdet mellom Peru og Ecuador. Den er svart med oransjerøde flekker i rader langs ryggen og gule flekker på lemmer og mage, og den lever på skogbunnen i fuktig regnskog og fjellskog.

Familie: Dendrobatidae Tidligere navn: *Dendrobates captivus; Ranitomeya captiva; Adelphobates captivus*

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**12-17 mm** snute-kloakk-lengde
Levealder	**5-10 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Bakkelevende**
Biotop	**Regnskog og fjellskog**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fangenskap	**Ingen** Oppdrettede dyr. Viltfangede dyr kan beholde giften lenge
Vanskelighetsgrad	**Erfaren**

STELL

Min. terrarium	**40 × 40 × 40 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**22-26 °C**
Temperatur, natt	**18-22 °C**
Luftfuktighet	**80-100 %**
Vann	**Ingen vannskål**
UVB	**Valgfritt**
Kosthold	**Små leddyr (spretthaler, bananfluer)**
Holdes	**Parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Utvikling	**Rumpetrollene bæres til vann**
Egglegging	**På bakken**
Egg per legging	**4-8**
Larvetid	**65-75 dager** fra klekking til metamorfose
Larvefôr	**Alger/planter og ferdigfôr**
Yngelpleie	**Bærer rumpetrollene**

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Om arten

Excidobates captivus er en av de minste pilgiftfroskene, 12-17 mm fra snute til kloakk. Grunnfargen er svart, og langs begge sider av ryggen sitter en rad tydelige oransjerøde flekker. Små gule flekker finnes over armhulen og i lysken, og blekere gule flekker sitter under haken, på brystet og magen og under lårene. Første finger er tydelig kortere enn andre. Slekten kjennes på lyse, ovale flekker på undersiden av lårene. Rumpetrollene er lysegrå.

Arten ble beskrevet i 1982 av Charles Myers som *Dendrobates captivus* ut fra ett enkelt museumsdyr som ble samlet inn i 1929. Først omkring 77 år senere ble den gjenfunnet på samme sted. I 2008 ble den sammen med *Excidobates mysteriosus* flyttet til den nye slekten *Excidobates*, og *Ranitomeya captiva* og *Adelphobates captivus* er tidligere navn på arten. Slekten har tre arter: *E. captivus*, *E. mysteriosus* og *Excidobates condor*. *E. mysteriosus* er nærmeste slektning; den er større og lever i fjellskog ved øvre Marañón.

I naturen avgir huden et svakt gift som pilgiftfrosker tar opp fra føden. Oppdrettede dyr får ikke giften og er uten gift, men vask likevel hendene før og etter arbeid i terrariet.

Les mer: Oppdrett av rumpetroll

Utbredelse og leveområde

Excidobates captivus finnes i Peru og Ecuador. I Peru er arten kjent fra lavlandet sør for Marañón ved utløpet av Santiago, i omtrent 200 m høyde, fra ett enkelt dyr nord for elven og fra Cordillera del Cóndor. I Ecuador finnes den i provinsen Zamora Chinchipe, blant annet ved Zumbi, Panguintza og i Maycu-reservatet, i omtrent 800-1200 m høyde. Det samlede utbredelsesområdet anslås til omtrent 7350 km². Arten er vanlig flere steder, og terrenget er så avsidesliggende at levestedene bare er lite påvirket. Det foregår gullgruvedrift i liten skala i området.

> **Naturlig utbredelse:** Peru og Ecuador.

LEVEOMRÅDE

Arten lever på skogbunnen i fuktig, uforstyrret skog og nær bekker, både i lavlandsregnskogen ved Santiago og i fjellskog i Cordillera del Cóndor. Den er dagaktiv og bakkelevende. Hannen roper fra skjulte plasser i det lave løvet, for eksempel fra bladhjørner, med korte, skingrende lyder med uregelmessige mellomrom.

Eggene legges trolig i løvlaget. Foreldrene bærer rumpetrollene på ryggen til små vannsamlinger i planter, for eksempel i bromelier og i bladhjørnene på *Heliconia*.

Lavlandet ved Santiago ligger i omtrent 200 m høyde og er varmt og vått hele året, mens høydene på 800-1200 m i Ecuador er kjøligere, særlig om natten.

Stell

TERRARIET

Det finnes bare lite kunnskap om stellet av *Excidobates captivus*. Arten lever på skogbunnen i varm til mild, vedvarende fuktig skog. *Excidobates mysteriosus* er nærmeste slektning, og *Ranitomeya variabilis* og *Ranitomeya imitator* er bedre kjente små pilgiftfrosker fra samme del av Sør-Amerika.

Et par trenger et terrarium på minst 40 × 40 × 40 cm. Gulvflaten er viktigere enn høyden, fordi arten lever på bakken. Bruk et drenslag av leca-kuler i bunnen, en fuktig bunn av kokos og jord og et tykt lag med visne blader der froskene kan skjule seg. Planter med brede blader og mose gir skjul, og små bromelier og filmbokser med vann gir steder til rumpetrollene.

Terrariet må ha fine ventilasjonsåpninger, slik at lufta skiftes uten å tørke ut. Tett alle sprekker omhyggelig, for så små frosker og fôrdyrene deres slipper lett ut. Hold ikke andre arter sammen med *E. captivus*. Unger kan bli i samme terrarium til de spiser selv og er tydelig vokst.

Les mer: Terrarieoppsett og bioaktiv bunn

TEMPERATUR

Temperaturen på artens lokaliteter er ikke målt. 22-26 °C om dagen og 18-22 °C om natten ligger mellom klimaet i lavlandet og i 800-1200 m høyde. Små pilgiftfrosker tåler varme dårlig, så unngå lengre perioder over 28 °C. Bruk LED-lys i stedet for varme pærer, plasser terrariet et kjølig sted, og kjøl om nødvendig med en vifte. En vinterhvile er ikke kjent hos arten.

LUFTFUKTIGHET OG DUSJING

Luftfuktigheten skal være 80-100 %, og bunnen skal være fuktig hele året. Sprøyt med osmose- eller regnvann en til to ganger daglig, eller bruk et regn- eller tåkeanlegg. Sørg for at lufta ikke står stille. Arten er så liten at den raskt tørker ut, og et tørt terrarium kan bli fatalt på få dager.

VANN OG VANNKVALITET

En vannskål er ikke nødvendig, fordi froskene får fukt fra sprøytingen og det fuktige løvlaget. Vannet i bromelier og filmbokser skiftes med friskt osmose- eller regnvann hver uke. Unngå kalkholdig springvann og kjemikalier, fordi amfibier tar opp stoffer gjennom huden.

LYS OG UVB

Arten lever i skygge på skogbunnen, så lyset skal først og fremst gi plantevekst og en dag på 12 timer. UVB er ikke nødvendig, men valgfritt. Et svakt UVB-lys kan brukes i en del av terrariet når det er skygge og løv der froskene kan trekke seg tilbake.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Excidobates captivus er så liten at den bare kan ta svært små fôrdyr: spretthaler, vingeløse bananfluer (*Drosophila melanogaster*) og de minste gråsuggene. Fôr voksne og unger daglig med så mye som blir spist. Støv fôrdyrene med et vitamin- og mineraltilskudd noen ganger i uken. Egne kulturer av bananfluer og spretthaler gir en stabil forsyning.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

ATFERD OG HÅNDTERING

Arten er dagaktiv, men skjuler seg mye i løvet. Hannen roper korte, skingrende lyder fra skjulte plasser. Den holdes best som par, fordi flere dyr sammen kan gi strid. Froskene bør ikke håndteres, fordi de er svært små og følsomme for stress. Bruk et plastbeger når de skal flyttes.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Kjønnsmodning og kjønnsforskjeller er ikke kjent for arten. Hannen kan kjennes på ropet. Det sikreste er å la en gruppe unger vokse opp sammen og deretter sette et ropende par for seg.

PARRING

Hannen roper korte, skingrende lyder med uregelmessige mellomrom, i flere minutter om gangen, fra skjulte plasser i det lave løvet. Paringen og en eventuell yngelsesong er ikke kjent. Mer sprøyting og litt kjøligere netter, som i regntiden, kan sette i gang yngelen.

EGG OG RUMPETROLL

Eggene legges trolig i løvlaget på skogbunnen; i terrariet passer en filmboks lagt ned under løvet. Antallet egg er ikke kjent; de 4-8 eggene i boksen er lånt fra *Excidobates mysteriosus*. Foreldrene bærer rumpetrollene på ryggen til små vannsamlinger i planter, i naturen for eksempel bromelier og bladhjørnene på *Heliconia*. Gi hvert rumpetroll sin egen vannsamling, for eksempel en filmboks med vann og et visnet blad. Rumpetrollenes føde er ikke kjent; alger, det naturlige belegget i vannet og et fint ferdigfôr passer.

METAMORFOSE

Klekketid og larvetid er ikke kjent for arten. Tallene er lånt fra *Ranitomeya variabilis*: ved 24 °C klekkes eggene etter omtrent to uker, og larvetiden er 65-75 dager. Når forbena kommer, skal vannet være lavt, og rumpetrollene skal ha lett tilgang til land.

OPPDRETT AV UNGER

De nylig forvandlede ungene er svært små og må ha de minste fôrdyrene, som spretthaler, hver dag. Hold dem i et fuktig terrarium med mose og blader, støv fôret med vitaminer og kalk, og hold temperaturen på 22-25 °C. De kan flyttes til et større terrarium når de spiser sikkert og er tydelig vokst. Levetiden er ikke kjent; de 5-10 årene i boksen er lånt fra *Ranitomeya variabilis*.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

Helse og vanlige feil

Det er ingen kjente sykdommer som er særlige for arten. De typiske feilene er de samme som hos andre små pilgiftfrosker:

- For varmt eller for tørt terrarium. Froskene blir sløve, går ned i vekt og mister farge.
- Skittent vann i yngleplasser, som gir sopp og sykdom hos rumpetrollene.
- Fôr uten vitamin- og mineraltilskudd, som gir beinproblemer og svake unger.
- Nye dyr som bringer med seg smitte. Hold nye frosker i karantene for seg selv.

En frisk frosk har hel hud og en rund, men ikke oppblåst mage. Søk en veterinær med kunnskap om amfibier hvis frosken slutter å spise, hovner opp eller får sår eller røde områder på huden.

Les mer: Karantene og hygiene

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.